

MÉRTÉK MÉDIAELEMZŐ MŰHELY

VÁLASZTÁSI KAMPÁNY 2022

A három nagynézettségű
televízió híradóinak
elemzése

MÉRTÉK FÜZETEK

26. szám

MÉRTÉK FÜZETEK
26. szám

2022. MÁJUS

Szerző:
Tímár János

VÁLASZTÁSI KAMPÁNY 2022
A három nagynézettségű
televízió híradóinak elemzése

MÉRTÉK MÉDIA MŰHELY

Kérdésével forduljon hozzánk:

info@mertek.eu

www.mertek.eu

Kiadja

Mérték Médiaelemző Műhely
Közhasznú Nonprofit Kft.
[Mertek Media Monitor
Nonprofit Ltd.]
H-1042 Budapest, Árpád út 90-92.

Felelős kiadó

Urbán Ágnes, ügyvezető igazgató

Felelős szerkesztő

Polyák Gábor

A jelentés szerkesztése 2022
májusában zárult le.

A jelentés 2022-es
adatokat dolgoz fel.

ISSN: 2559-8937
ISBN 978-615-6406-06-4

TARTALOM

Rövid összefoglaló	5
Háttér	6
Jogi környezet	6
Az elemzés keretei	7
A híradók	8
Szereplési arányok	9
Politikusok	13
A kisebb pártok	20
Egyéni jelöltek	21
Szerkesztési gyakorlat	21
Források	24
Tartalom	24

VÁLASZTÁSI KAMPÁNY 2022

A három nagynézettségű televízió híradóinak elemzése

Mottó:

A tájékozódás manipulálása, egyes információk előtérbe helyezése, mások háttérbe szorítása, a saját erények felnagyítása és az ellenfél rossz színben feltüntetése szükségszerűen része a politikai kommunikációnak és a politikai gyakorlatnak. A választók figyelméért, bizalmáért és szavazatáért folytatott verseny nyilvánvalóan nem szorítkozhat a száraz tényekkel megvalósuló kommunikációra. A választók aktivizálása, az adott politikai oldal, az adott párt vagy jelölt iránti kötődésének kialakítása az érzelmekre ható, szubjektív, adott esetben az ellenféllel szemben negatív érzelmeket keltő kommunikációt is szükségessé teszi. Ugyanakkor a manipuláció a választások tisztaságát is súlyosan veszélyeztetheti, illetve ellehetlenítheti a demokratikus diskurzust.

(Nagy Krisztina-Polyák Gábor¹)

Rövid összefoglaló

A 2022-es választási kampány televíziós reprezentációjára sok híradás, esemény, vélemény reflektált. Jelen kutatás a számok segítségével próbálja felidézni, hogyan nézett ki a kampány, a nagy televíziók híradóiban, hogyan foglalkoztak az eseményekkel, történésekkel.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy az RTL Klub esti híradója sokoldalúan, kiegyensúlyozottan számolt be a kampány időszak eseményeiről segítve ezzel a választókat abban, hogy megalapozott, megfontolt döntéseket hozhassanak. Ezzel szemben a köztelevízió és a TV2 a kormánypropaganda részeként működött. Olykor jogszabálysértésekkel is tarkítva egyértelműen gátolták, hogy a választók informáltan hozhassanak felelős döntéseket. Egyoldalú, elfogult hírszerkesztésük érdemben befolyásolta a választás tisztaságát. Az alábbiakban a fenti megállapítások illusztrációja olvasható.

¹ Választóvédelem – Gondolatkísérlet a tisztességtelen politikai befolyásolás elleni szabályozás kialakítására. Fundamentum 2021 - http://epa.oszk.hu/02300/02334/00082/pdf/EPA02334_fundamentum_2021_02-03_043-066.pdf

Háttér

A Mérték Médiaelemző Műhely 2014 óta méri a magyarországi választási, népszavazási kampányok híradóiban megjelenő híreket. A mérések célja, hogy bemutassuk a nagy nézettségű hírműsorok mennyiben segítik vagy rontják a választók hozzáféréseit a választáson résztvevő politikai szereplők elképzeléseinek, véleményeinek (programjának) megismeréséhez. A hosszabb ideje tartó mérés egyben lehetőséget teremt arra, hogy a magyar médiarendszer működését, alakulását ne pusztán az adott pillanatban, hanem folyamatában is követni tudjuk.

Jelen kutatás adott időszakra vonatkozó adatait a kampányidőszakban több alkalommal közzétettük, bízva abban, hogy az eredmények nem csak utólag, történeti kontextusban segítik megérteni a történeteket, hanem talán segítették a hírműsorok szerkesztőit is korrekt, tisztességes tájékoztatás megvalósításában.

A kutatás a leginkább nézett csatornák hírműsorainak **kiegyensúlyozottságát** mérte. Nem foglalkozott a hírek megalapozottságával, valóságtartalmával, hangvételével, kizárólag az esélyegyenlőség megvalósulását vizsgálta.

A kutatás megvalósítását a German Marshall Fund támogatta.

Jogi környezet

Az Alaptörvény módosításai során fontos új elem lett, a sajtószabadság deklarálása kapcsán, hogy a korábbi Alkotmánybírósági döntések figyelembevételével a törvényalkotó a IX. cikk részévé tette, hogy „Magyarország ... biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.” Anélkül, hogy jelen cikkben elmélyednénk a demokratikus közvélemény fogalmának értelmezésében, annyi az Alkotmánybírósági döntések alapján is kimondható, hogy a demokratikus közvélemény kialakításához, működéséhez elengedhetetlen feltétel a „teljeskörű, **kiegyensúlyozott arányú** és valóságű”² tájékoztatás.

Az alkotmányos követelmény jogi kibontása a sajtótörvényben történt meg: „A tájékoztatási tevékenységet végző lineáris médiaszolgáltatások kötelesek a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről az általuk közzétett tájékoztató, illetve híreket szolgáltató műsorszámokban **kiegyensúlyozottan** tájékoztatni.”³

A Duna TV, a TV2 és az RTL lineáris médiaszolgáltatást végez, így a kiegyensúlyozott tájékoztatás számukra törvényi kötelezettség. A médiatörvény szerint „A tájékoztatás **kiegyensúlyozottságát** - a műsorszámok jellegétől függően - az egyes műsorszámokon belül, vagy **a rendszeresen jelentkező műsorszámok sorozatában** kell biztosítani.”⁴

A közmédia a Közzolgálati Kódexben kibontja a fogalmat: „A közzolgálati médiaszolgáltató által szolgáltatott műsorszámokban a pártok, politikai mozgalmak, társadalmi szervezetek, illetve képviselők szerepeltetése, álláspontjaik **kiegyensúlyozott** ismertetése az állampolgárok sokoldalú tájékoztatása érdekében kötelező. Ennek megfelelően a közzolgálati médiaszolgáltatások töreksenek arra, hogy az eltérő álláspontokat úgy jelenítsék meg, hogy a hallgatóknak és a nézőknek lehetőségük legyen a különböző vélemények összehasonlítására.” A Kódex szabályainak érvényesülését hívatott felügyelni a Közmédia Választási Irodája, amelynek többek között feladata: „... Felügyeli ... a választással összefüggő egyéb médiatartalmak – hírműsorszámok, politikai tájékoztató műsor-

számok – vonatkozásában a **kiegyensúlyozott szereplési arány** szerinti megjelenítést, valamint a közzolgálati médiaszolgáltatások műsoridejének ennek megfelelően történő elosztását.”

A rendszerváltás utáni első médiatörvényben a jogalkotó a részletesebben kibontotta ezt a kötelezettséget: „A közérdeklődésre számot tartó hazai és külföldi eseményekről, vitatott kérdésekről a tájékoztatásnak sokoldalúnak, tényszerűnek, időszerűnek, tárgyilagosnak és **kiegyensúlyozottnak** kell lennie.”⁵ Az akkori joggyakorlat szerint a kiegyensúlyozott tájékoztatás célja, hogy a különböző „releváns vélemények” a közönség számára megismerhetőek legyenek. Az, hogy konkrét jogesetek vizsgálata során a médiahatóság nem másodperceket számolt, persze nem jelentette azt, hogy az **arányok** ne lettek volna fontosak, az ORTT tartalomelemzései folyamatosan követték a politikai szereplők megjelenési arányait és az adatokat a Testület nyilvánosságra hozta. Az Alkotmánybírósági döntésekben szereplő „arányok” kifejezés, a törvény „rendszeresen jelentkező műsorszámok sorozatában” megfogalmazása és a Közzolgálati Kódexben megjelenő „szereplési arány” szóhasználat egyértelműen jelzi, hogy noha az egyedi jogalkalmazás területén nem a számszerűséget vizsgálja a jogalkalmazó, ha a kiegyensúlyozottság kérdéséről beszélünk, kiemelt jelentősége van az arányoknak.

Az új szabályozást követő joggyakorlat a „szerkesztői szabadságra” hivatkozva rontotta a kiegyensúlyozottság követelményének egyedi ügyekben történő érvényesülését. A törvényhely kiüresedését mutatja a Médiatanács mindennapi gyakorlata, hiszen lényegében megszűntek a kiegyensúlyozottság jogi érvényesítését biztosító döntések. A Médiatanács korábban is csak évente 2-3 esetben állapított meg a kérelemnek helyt adó (törvénysértést megállapító) döntést, de a 2021-ben közzétett beszámoló szerint 2020-ban már egy esetben sem. Figyelmet érdemel, hogyan értelmezte a törvényi szakasz tartalmát a Médiatanács, hogyan üresítette ki a kiegyensúlyozottság fogalmát. A Médiatanács 1292/2019.sz. határozata, amelyet fellebbezéseket követően a Kúria megerősített lényegében értelmetlenné tette a kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmát egyedi ügyekben. Ebben a Médiatanács kimondta, hogy a médiaszolgáltatónak nem kötelessége sem az, hogy részletesen ismertesse az ellentétes álláspontot, sem pedig az, hogy az érintett személyeket meghívja a műsorába. A médiaszolgáltató kötelessége mindössze az, hogy egyértelműsítse: létezik ellentétes álláspont. A jogkövető magatartás esélyeit pedig jól jelzi a Médiatanács elnökének egy interjúban mondott mondata: „Az emberek ... nem igénylik, hogy bármelyik híradó kiegyensúlyozott legyen.”⁶

Az elemzés keretei

Elemzésünk a 2022-es országgyűlési választások formális kampányidőszakában (február 12.-től a választás napjáig) a nagyobb nézettségű (korábban földfelszíni analóg) televíziók 18 órákor kezdődő híradót vizsgálta⁷. A kutatás során sztenderdizált kódutasítással a híradók minden olyan hírét rögzítettük részletesen, amelyben **magyar politikus megjelent, róla beszéltek**. Nem foglalkoztunk azokkal a hírekkel, amelyek nem érintették Magyarországot, és azokkal sem, amelyek ugyan Magyarországról, magyarországi eseményről tudósítottak, de magyar politikus nem jelent meg benne.

A lehetséges torzítás elkerülése érdekében a kódolók egy előzetes tréninget és tesztet követően hetente váltották, hogy melyik televízió adatait rögzítették. A kódutasítás menynyitási és minőségi kódokat egyaránt tartalmazott, hírenként összesen 27 szempontot rögzítettünk. A kódolást megkönnyítette, hogy a híradók műsorai online is elérhetőek, visszanezhetőek voltak.

⁵ 1996. évi I. törvény

⁶ <https://24.hu/belfold/2022/02/21/koltay-andras-nmhh-elnok-mediatanacs-interju/>

⁷ <https://port.hu/cikk/tv/elkepeszto-kulonbsegek-vannak-a-tv2-es-az-rtl-klub-hiradoinak-nezoi-kozott/artic-le-82226?fbclid=IwAR3nQ82L3-UtuwhdaWBdWF93bx-EewKfca2KKIjpus-Sz8E7IY7LjGC80c>

² 37/1992.(VI.10.) AB határozat

³ 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól – 13.§

⁴ 2010. évi CLXXXV törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról – 12 § (2)

A híradók

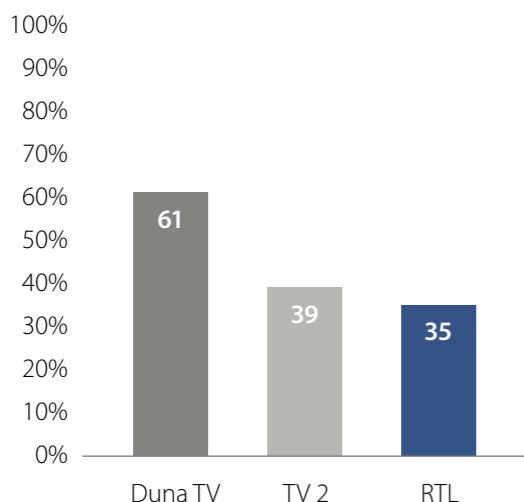
Az elemzésben televízióként 51 – 51 híradót adatai jelennek meg⁸.

A Duna TV hírműsorai jellemzően 30 percesek, a TV2 és az RTL Klub hírműsorai 45 percesek voltak. Ezalatt az idő alatt, a Duna Híradó összesen 755 hírt, napi átlagban 15 hírt, a TV2 összesen 1110 hírt, napi átlagban 22 hírt, míg az RTL összesen 1100 hírt, napi átlagban 22 hírt sugárzott.

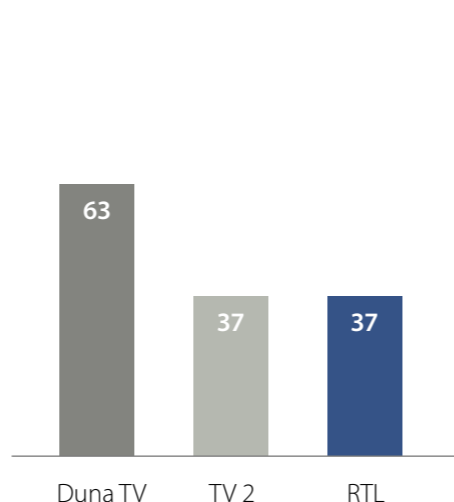
A magyar politikusokkal (is) foglalkozó hírek száma összesen 1271 volt. (Duna Tv:457, TV2:432, RTL:382).

A kódolt hírek aránya a köztelevízióknál meghaladta a hírek felét, a kereskedelmi televízióknál valamivel egyharmad felett volt. Összesen 2604 percnyi hírt kódoltunk A kódolt hírek időtartama lényegében a gyakorisághoz hasonlóan alakult.

1. ábra A vizsgált hírek aránya a híradók összes híréhez viszonyítva (%)

2. ábra A vizsgált hírek időtartama a híradók összes híréhez viszonyítva (%)

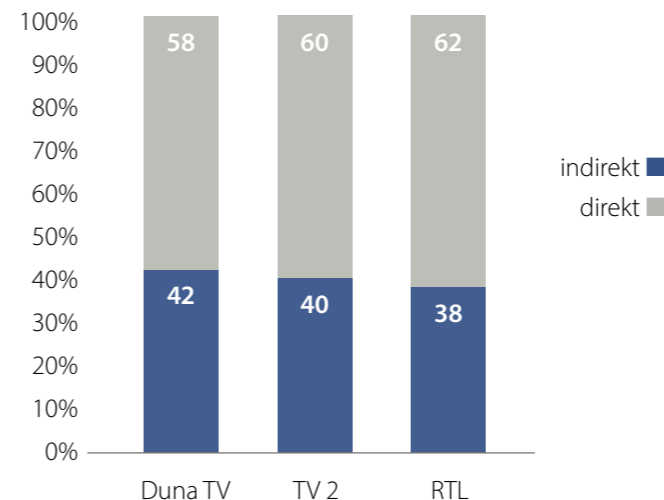

A hírek hosszúsága igencsak változó volt, találoztunk 12 másodperces hírral (RTL) és 996 másodperccel (TV2) is. A kódolt hírek átlagos időtartama: Duna híradó – 120 másodperc, TV2 híradó – 118 másodperc, RTL híradó – 132 másodperc volt.

A hírek tartalma szerint megkülönböztettük a választásokhoz közvetlenül és indirekten kapcsolódó híreket. Direkt választási híreket tekintettük azokat a híreket, amelyek kifejezetten utaltak a közelgő választásokra, vagy tartalmukban utaltak a versengő felek tevékenységére, véleményére. Indirektnek azokat a híreket tekintettük, amelyekben megjelent magyar politikus, de olyan eseményről tudósított, amelyben nem jelent meg nyíltan a választási versengés.

⁸ A választási kampány hivatalosan 50 napos, a kódolás során a választás napján – az urnazárás előtt – sugárzott híradókat is rögzítettük.

3. ábra A választással direkt vagy indirekt módon foglalkozó hírek aránya (%)

Az ukrajnai háború egy időre befolyásolta a magyar közéleti hírek számát és arányát a híradókban,⁹ de idővel csökkent az Ukrajnát érintő hírek száma és a teljes időszak alatt nem volt jelentős ingadozás a közéleti hírek számának és időtartamának alakulásában.

Szereplési arányok

Az EBESZ felé tett kötelezettségvállalásokkal ellentétben¹⁰ az állami tisztségviselők kampánytevékenységét a jogszabályok semmilyen módon nem korlátozzák, és az állami források kampánycélú felhasználását nem tiltja jogszabály.

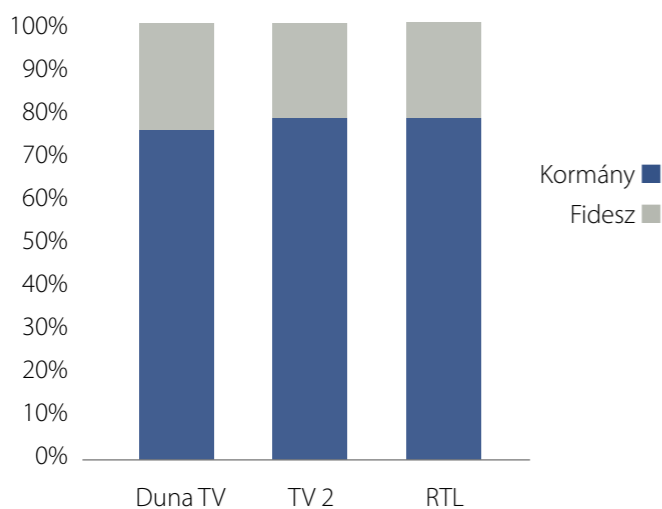
A kódolás során megkülönböztettük a kormány és a kormányoldalhoz tartozó pártok, politikusok megjelenését, de a későbbiekben sok esetben együtt kezeljük őket „kormányoldal” címkével. Fidesz, KDNP politikusként kezeltük azokat a megjelenéseket, amelyek során nevesítve is így említették a politikusokat, vagy a kontextus egyértelművé tette, hogy pártpolitikai színekben jelenik meg egy politikus. Orbán Viktor szereplései esetében is megkülönböztettük a pártpolitikust és a miniszterelnököt.

Adataink jól mutatják a kormányzati és pártpolitikai kampány összefonódását. A kormányoldal szereplése során átlagosan négyötöd volt a kormány és egyötöd a két kormányzópárt megjelenése és az adatok csatornánként sem térnek el.

⁹ <https://mertek.eu/2022/02/28/az-ukrajnai-haboru-első-három-napja-a-nagy-televíziók-esti-hírműsorai-ban/>

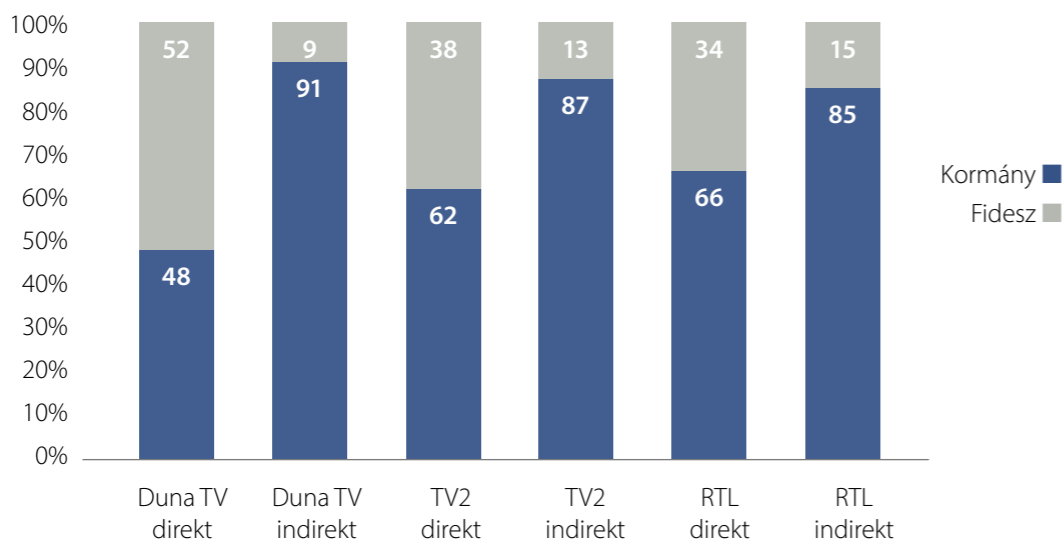
¹⁰ Az EBESZ 1990. évi Koppenhágai Dokumentumának 5.4 cikke megköveteli „az állam és a politikai pártok világos elválasztását”.

4. ábra A kormány és a Fidesz, KDNP megjelenési aránya azokban a hírekben amelyekben a kormányoldalt említik (%)

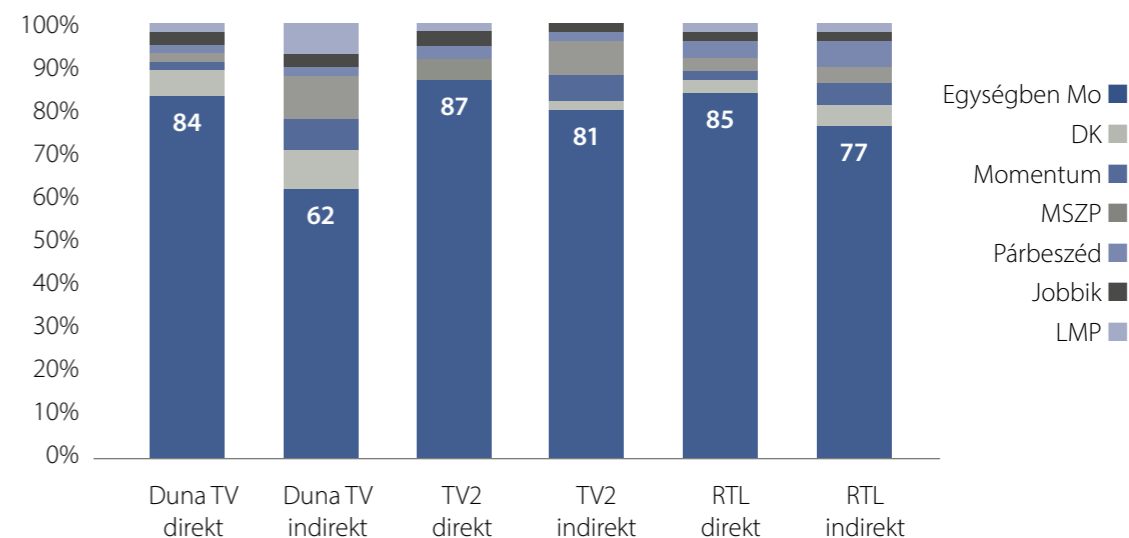
A választásokkal direkt módon foglalkozó hírekben valamivel magasabb volt a kormányoldal pártként történő megjelenése, de még itt is többségben voltak a kormány szereplések. Egyedül a Duna tévén érte el a direkt választási hírekben a Fidesz, a KDNP vagy ezek együttes említése a kormányoldal említési gyakoriságát.

5. ábra A kormány és a kormányoldalhoz tartozó pártok említése a választással direkt és indirekt módon foglalkozó hírekben (%)

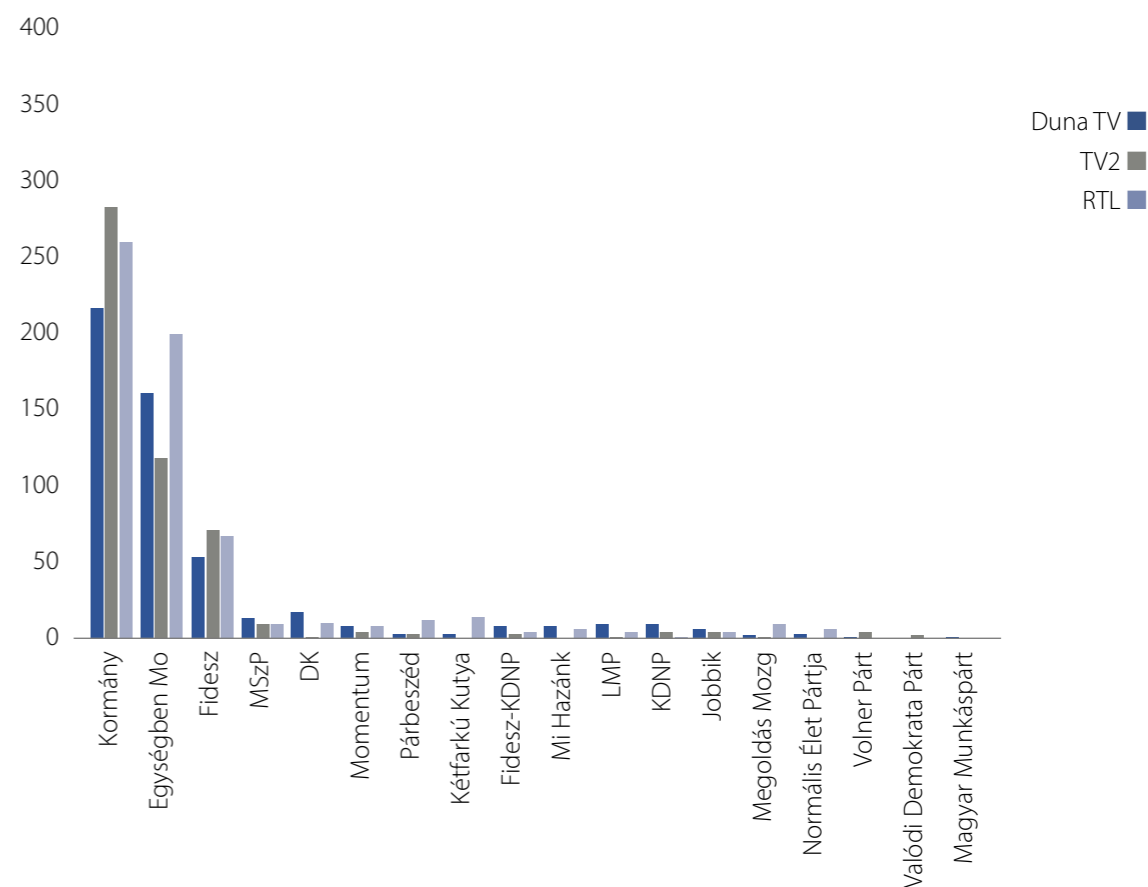
Az ellenzék esetében is – bár ennek pusztán kommunikációs jelentősége lehetett - megnéztük, hogyan alakult az Egységben Magyarország, illetve az összefogást alkotó pártok külön-külön szereplése.

6. ábra Az Egységben Magyarország és az azt alkotó pártok említése a választással direkt és indirekt módon foglalkozó hírekben

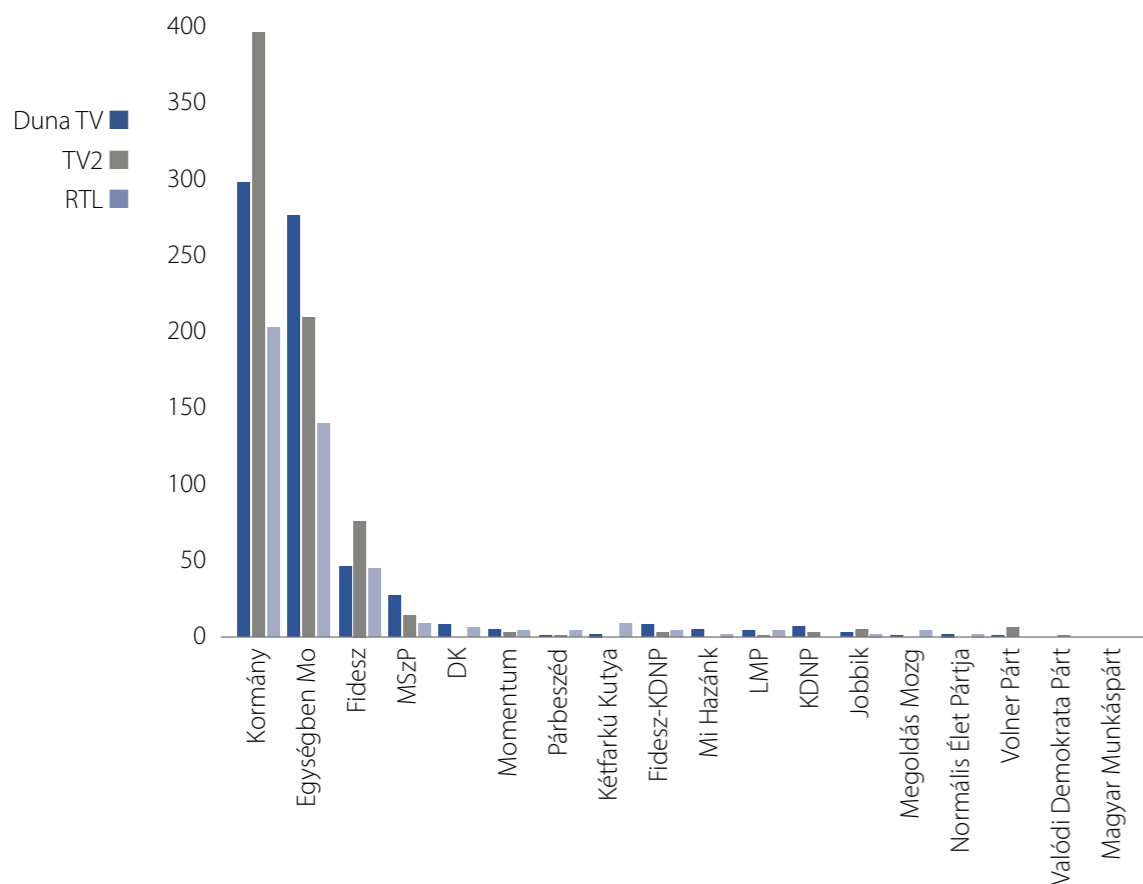

Ha csak önmagában a kormány és a pártok megjelenési gyakoriságát vizsgáljuk (és kihagyjuk az olyan politikai szereplők megjelenését, aki formálisan nem köthetőek politikai oldalhoz), jól látható, hogy a két nagy tömb uralja a híradókban a megjelenést és az időtartamot és a külön induló kis pártok csak elvétve jelentek meg. Az ábra adatai azt is jelzik, hogy bár a számok eltérőek, a trend mindhárom televíziónál azonos.

7. ábra A kormány és a pártok megjelenési gyakorisága a híradókban (db)

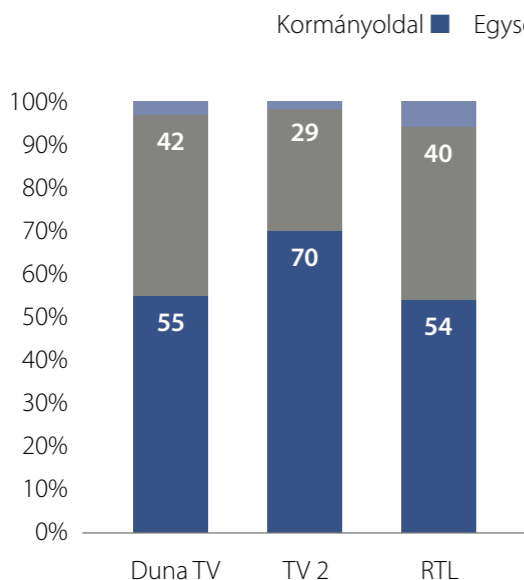

8. ábra A kormány és a pártok megjelenési időtartama a híradókban (perc)

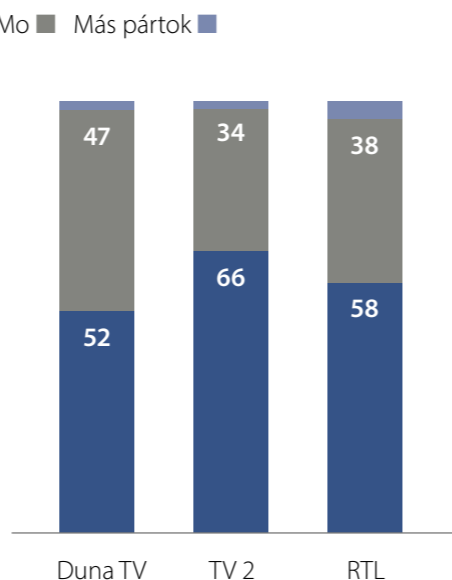

A politikai tömböket együtt kezelve – első látásra – úgy tűnik, hogy a TV2 híradóit kivéve, viszonylag kiegyensúlyozottak voltak a szereplési arányok, bár az időtartam határozottan a kormány felé billent.

9. ábra A kormány és a kormányoldalhoz tartozó pártok, illetve a választáson induló más pártok szereplési aránya csatornánként

10. ábra A kormány és a kormányoldalhoz tartozó pártok, illetve a választáson induló más pártok szereplési időtartama csatornánként

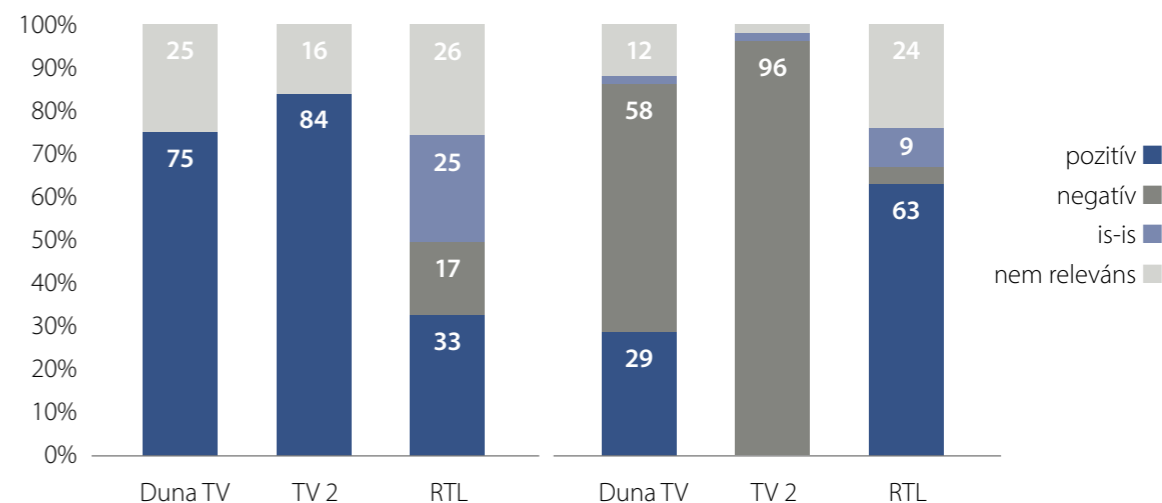

Ha a gyakorisági adatokhoz, illetve a szereplési időtartamhoz hozzárendeljük a megjelenés kontextusát¹¹ kiderül, hogy a kiegyensúlyozottság látszatával szemben egészen más a kép.

Az ábrán jól látható, hogy az RTL differenciáltan mutatta a kormányoldalhoz tartozó híreket, a TV2 és a Duna ezzel szemben, a kormányoldal pozitívumait hangsúlyozta döntő mértékben, kételynek, kritikának egyáltalán nem adott helyet.

Más a kép, ha az ellenzéki oldal szereplőit nézzük a közlés kontextusa mentén. Az RTL itt is differenciáltan működött, a TV2 híradóiban a negatív kontextus szinte kizárólagos és pozitív megjelenésre egyáltalán nem adott lehetőséget. A Duna tévén az adatok szerint volt némi lehetőség az ellenzéknek, de a meghatározó ott is a negatív kontextus volt.

11. ábra A kormány és a kormányoldalhoz tartozó pártok megjelenítési kontextusa a híradókban (%)

12. ábra Az egységes ellenzék, illetve ennek pártjai megjelenítési kontextusa a híradókban (%)

Politikusok

A híradókban néhány politikus fő szerepet kapott, sokszor szerepeltették, mások csak alkalmanként egy-egy témához kapcsolódva kaptak teret akár pozitív, akár negatív kontextusban. A híradókban összesen 239 politikus jelent meg. Átlagosan egy politikus 8 szereplési lehetőséget kapott. Az átlag persze elfedi a nagy különbségeket, 99 politikus egyszer, 39 politikus kétszer szerepelt. A húsz leggyakrabban szereplő politikus a politikusi szereplések 63 százalékát adta.

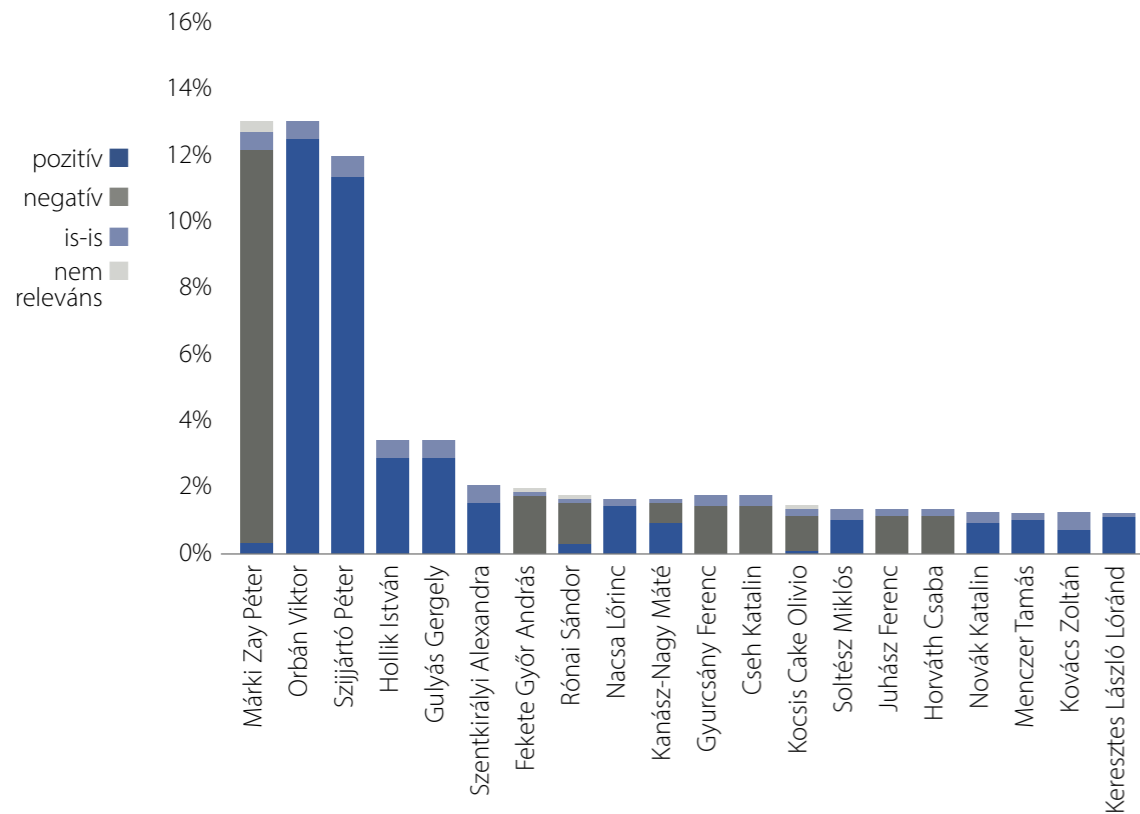
A legtöbbet szereplő politikus Orbán Viktor volt. Az 51 nap alatt összesen 286-szor láthatták a kormányfőt azok a nézők, akik esetleg mindhárom vizsgált csatorna hírműsorait követték. Ez napi átlagban közel kétszeres megjelenést jelent csatornánként. A kormányfőt az ellenzék miniszterelnökjelöltje Márki-Zay Péter követte 234 megjelenéssel, de alig maradt el tőle Szijjártó Péter 212 megjelenéssel.

¹¹ Pozitív minősítést alkalmaztunk, ha a hírből az derült ki, hogy a szereplő az ország, az emberek javát szolgáló eseményen vett részt, illetve cselekedett, de pozitívnak kódoltuk azt is, ha az adott csatornán a szereplőnek lehetősége volt saját tervei, véleménye mentén bemutatni a nézőknek megszólalásait, cselekedeteit. Negatív minősítést alkalmaztunk, ha a műsorvezető (maga vagy más forrásra hivatkozva), illetve a hír értékelte a bemutatott politikai erő tevékenységét, nézeteit segítve a nézőt a „helyes álláspont” megértésében. Is-is értékelést kapott a hír, ha a szereplő tevékenységét sokoldalúan mutatta be a csatorna, a fentiek szerinti pozitívum és negatívum is megjelent. Végül nem relevánsnak vettük azokat a híreket, amelyekben a fenti elemek nem jelentek meg, a beszámoló a történésekről szólt és nem annak értékeléséről.

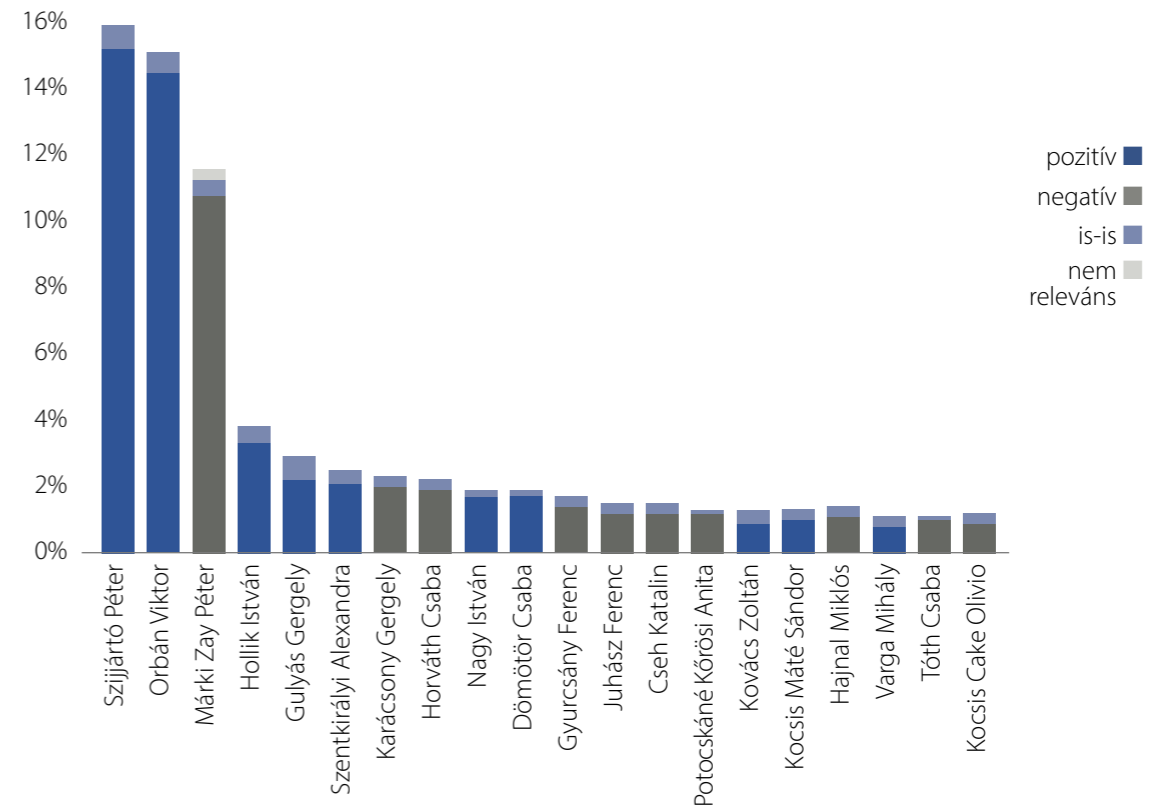
Viszonylag sokszor szerepelt a miniszterelnökséget vezető Gulyás Gergely (72) a szóvivő Hollik István (60) és a főpolgármester Karácsony Gergely (38). Őket követi egy 20 körüli szereplésű csoport (Szentkirályi Alexandra, Gyurcsány Ferenc, Horváth Csaba, Cseh Katalin, Varga Mihály, Kocsis Máté, Novák Katalin, Áder János, Dömötör Csaba, Fekete-Győr András, Nacsa Lőrinc és Hadházy Ákos).

A szereplési gyakoriságról szerzett képet árnyalja, ha megnézzük, hogy csatornánként hogyan alakult a szereplés gyakorisága, illetve kontextusa. Az szinte evidencia, hogy mind a Duna, mind a TV2 a kormánypárti politikusokat pozitív, az ellenzéki politikusokat negatív kontextusban szerepelteti és csak az RTL az, ahol valamennyi szereplő többségében pozitív megjelenési lehetőséget kap, tehát kifejtette véleményét..

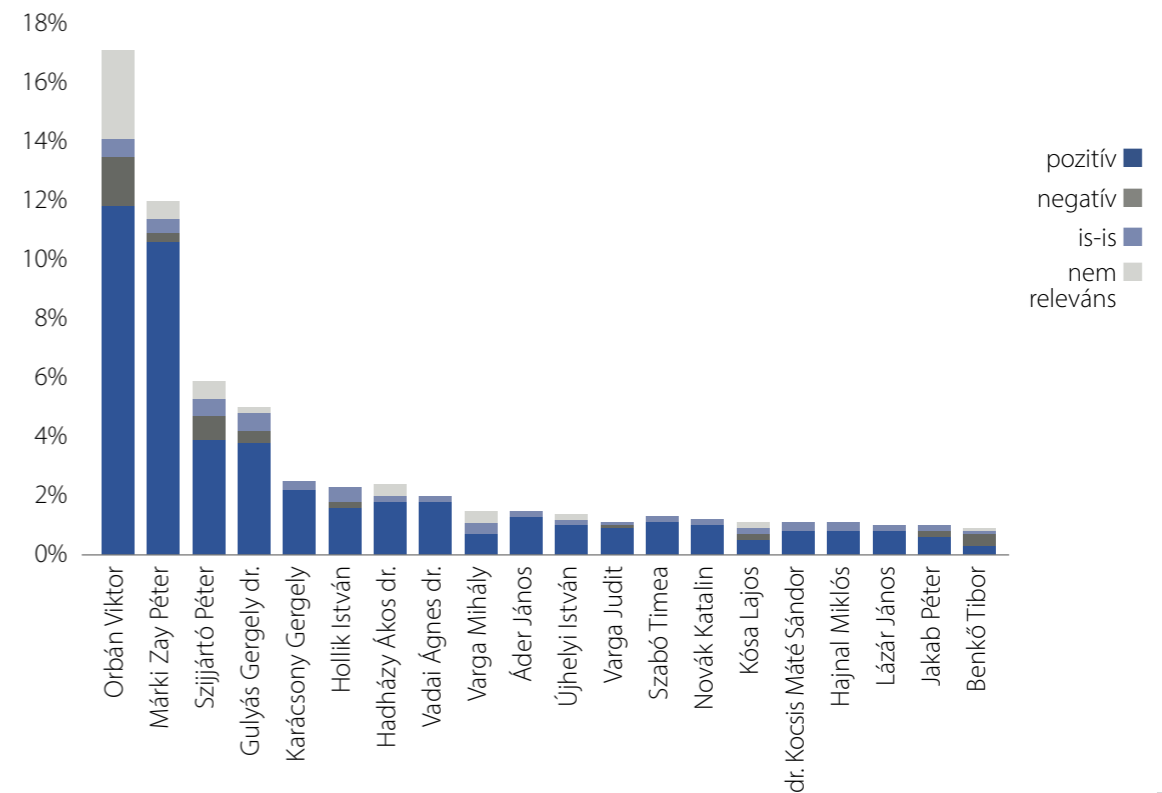
13. ábra A Duna tévén leggyakrabban szereplő 20 politikus szereplési gyakorisága és szereplésének kontextusa, a csatornán szereplő összes politikus arányában

14. ábra A TV2-n leggyakrabban szereplő 20 politikus szereplési gyakorisága és szereplésének kontextusa, a csatornán szereplő összes politikus arányában

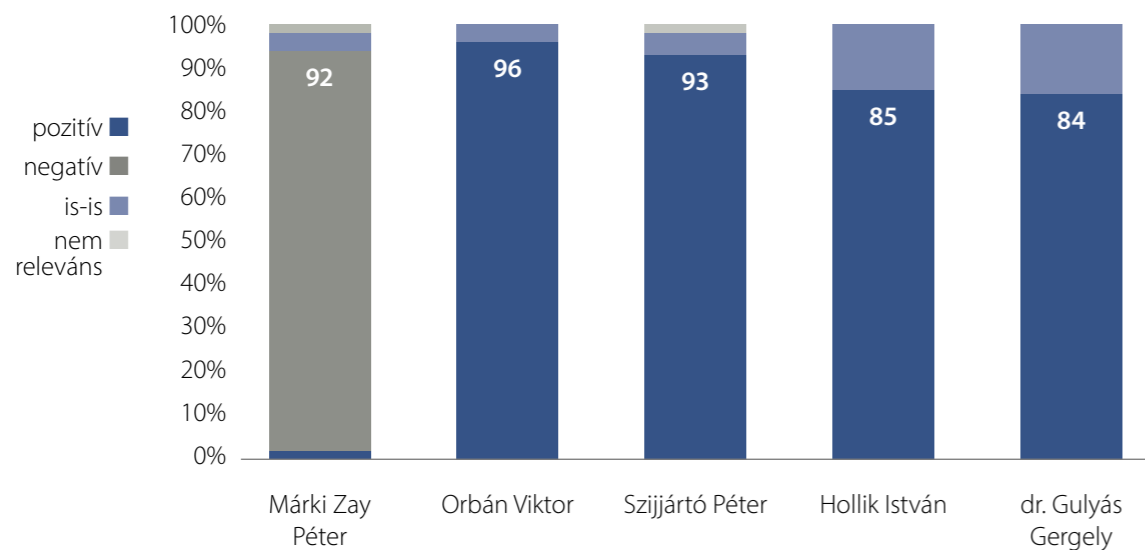
15. ábra Az RTL-en leggyakrabban szereplő 20 politikus szereplési gyakorisága és szereplésének kontextusa, a csatornán szereplő összes politikus arányában

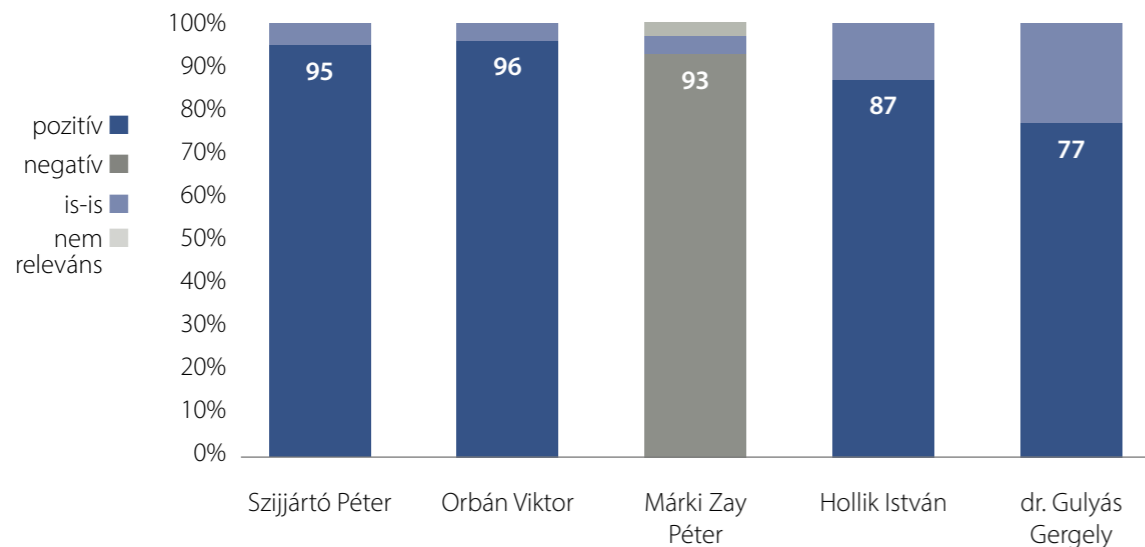
A propagandagépezet működést mutatja, hogy az összesített húsz leggyakoribb szereplő közé bekerült Juhász Ferenc – jelenleg politikai szerep nélküli - volt honvédelmi miniszter, aki ezt az eredményt az ATV műsorából kivágott néhány másodperces megszólalásával érte el, amelyet a TV2 és a Duna is néhány nap alatt 9-9 alkalommal játszott be.

Részletesebben vizsgálva a leggyakrabban szereplő öt politikust, a tévék között csak egy különbséget fedezhetünk fel, az RTL műsorában Karácsony Gergely leheletnyi előnnyel, de kiszorította Hollik Istvánt a top ötből. Ha a szerepléseket a pozitív-negatív kontextus mentén nézzük, Márki-Zay Péter kilóg a sorból, a kormányhoz húzó televízióknál szinte kizárólag negatív kontextusban tudott megjelenni a kormányoldali politikusok meghatározó pozitív szereplése mellett. Az RTL híradóiban szereplő politikusoknál valamennyien legalább kétharmad mértékben pozitív kontextussal szerepeltek, a nézőknek lehetősége volt megismerni véleményüket, gondolataikat.

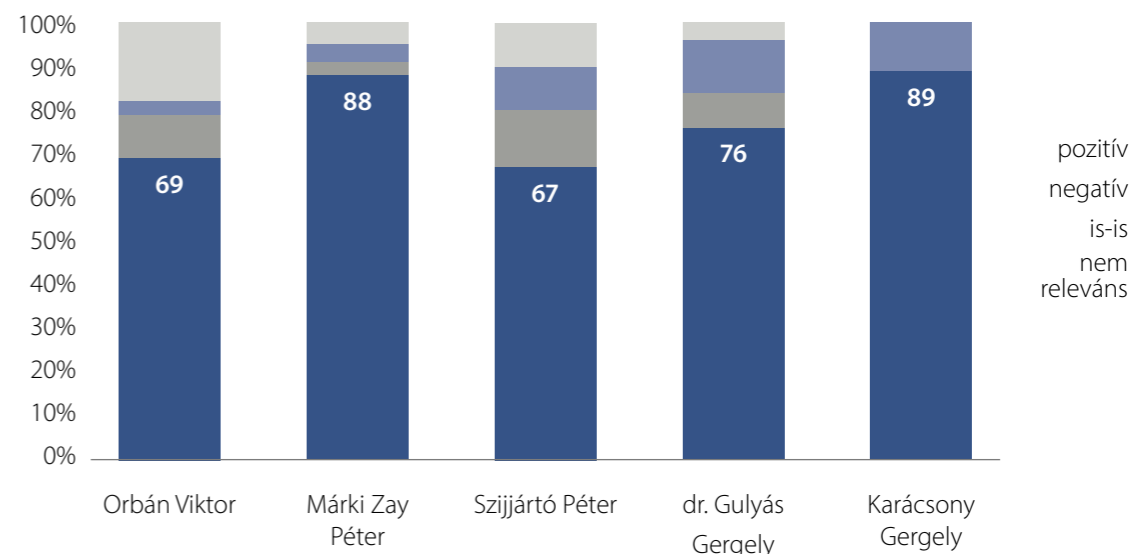
16. ábra A leggyakrabban szereplő öt politikus megjelenési kontextusa a Duna híradóiban

17. ábra A leggyakrabban szereplő öt politikus megjelenési kontextusa a TV2 híradóiban

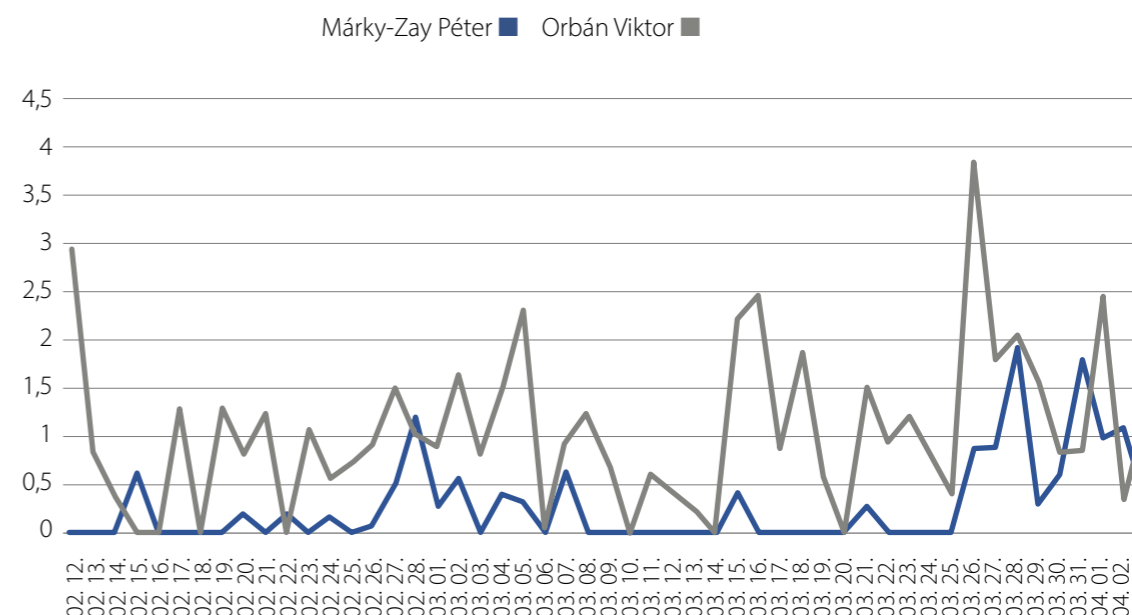
18. ábra A leggyakrabban szereplő öt politikus megjelenési kontextusa az RTL híradóiban

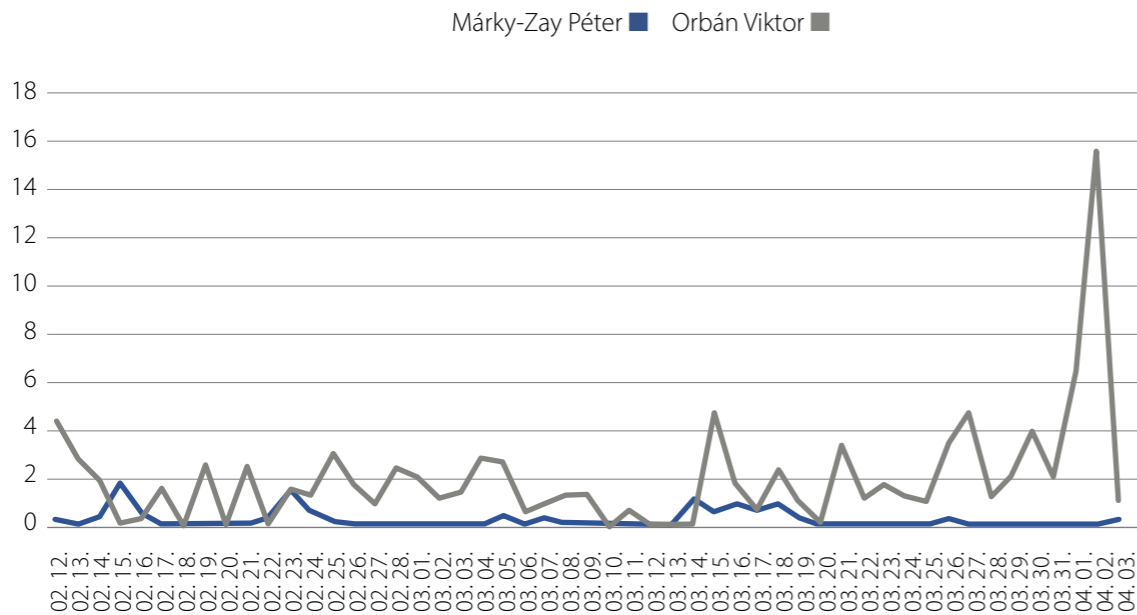
Tanulságos a saját hangon történő szereplés lehetőségeinek alakulása is. Más helyzetet teremt a néző számára, ha egy politikus maga tudja elmondani véleményét és más, ha a műsorvezető (vagy más politikus) ismerteti és többnyire értékeli a nézeteit.

Az RTL-t leszámítva az ellenzék vezetője a kampány alatt alig kapott lehetőséget arra, hogy saját hangon ismertethesse gondolatait, véleményét. Ez nem arról szól, hogy Márki-Zay Péter – a kampány vége felé engedélyezett öt percét leszámítva – nem kapott meghívást a köztelevízióba, hanem azt a jelenséget illusztrálja, hogy a tudósításokban is csak elvéve idézték, többnyire vágóképként szerepelhetett kiragadott mondatokkal, mondatfoslányokkal, amelyek teljesen alkalmatlanok voltak valós mondandójának bemutatására.

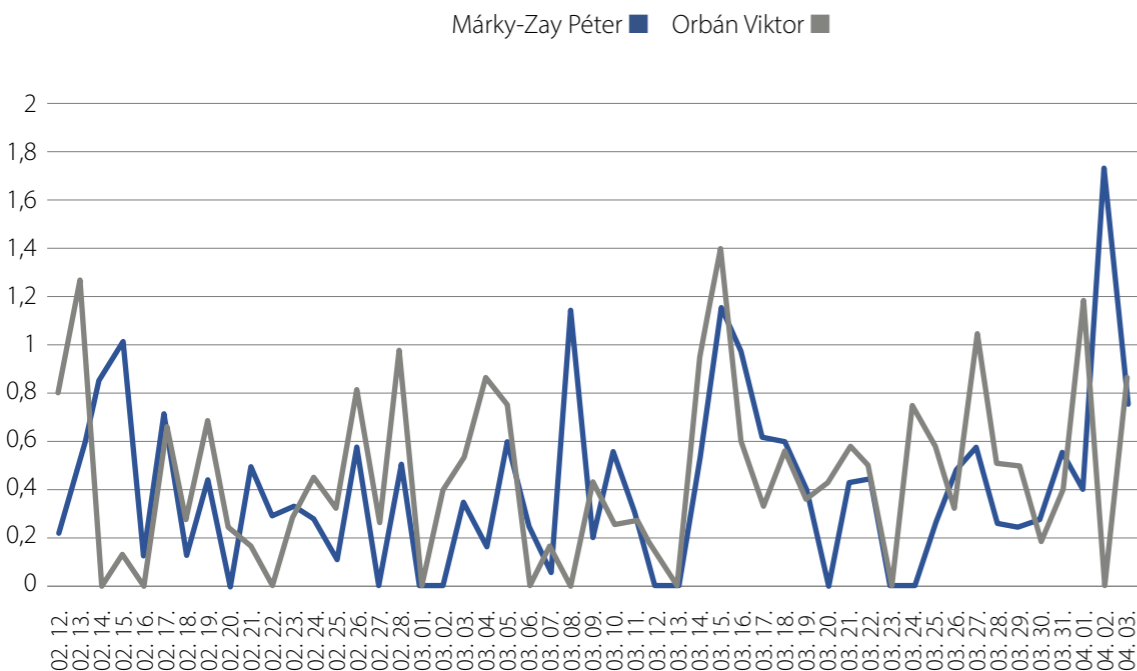
19. ábra Orbán Viktor és Márki-Zay Péter élőbeszéd lehetősége a kampány folyamán naponta a Duna híradóban (perc)

20. ábra Orbán Viktor és Márki-Zay Péter élőbeszéd lehetősége a kampány folyamán naponta a TV2 híradóban (perc)

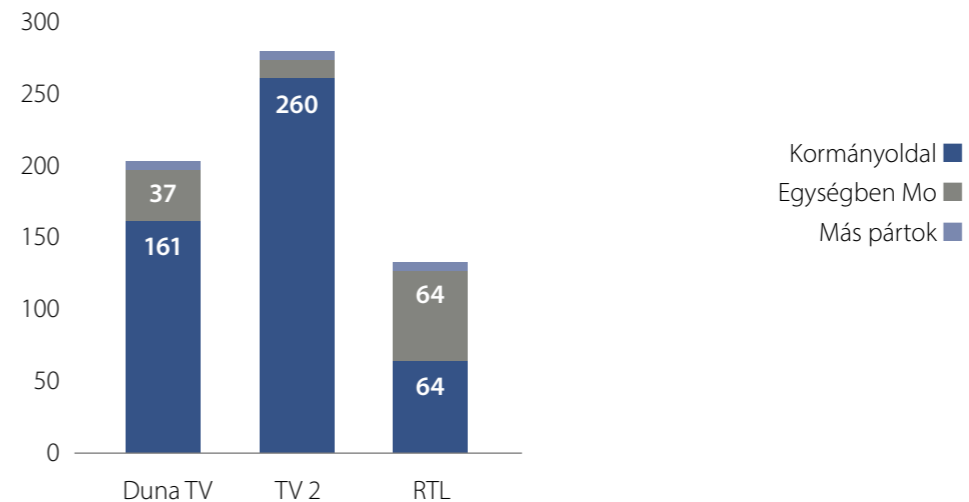

21. ábra Orbán Viktor és Márki-Zay Péter élőbeszéd lehetősége a kampány folyamán naponta az RTL híradóban (perc)

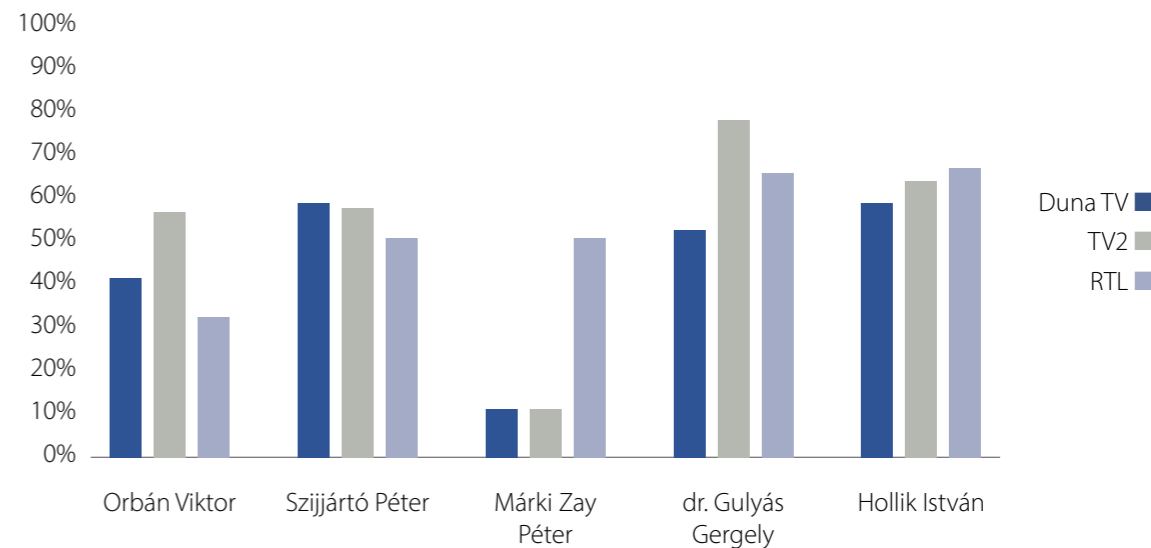
Ugyan valamennyi politikusnál lényegesen kisebb az élőhangon megszólalás időtartama, mint amennyi időt szerepeltek az adott csatorna híradójában, de az ellenzéki politikusok esetében mások az arányok, mint a kormányoldali politikusoknál, különösen a TV2-n fel-tűnő az aránytalanság.

22. ábra Az élőbeszéd lehetősége a kormányoldali és az ellenzéki politikusoknál (mp)

Ez azt jelenti, hogy a Duna híradóban a kormányoldali politikusok összesen 161, az ellenzék politikusai 37 percet kaptak. Ezek az arányok a TV2 esetében: kormányoldal 260, ellenzék 16, míg az RTL-nél: a kormányoldal és az ellenzék egyaránt 64 perc saját hangon történő megszólaláshoz jutott.

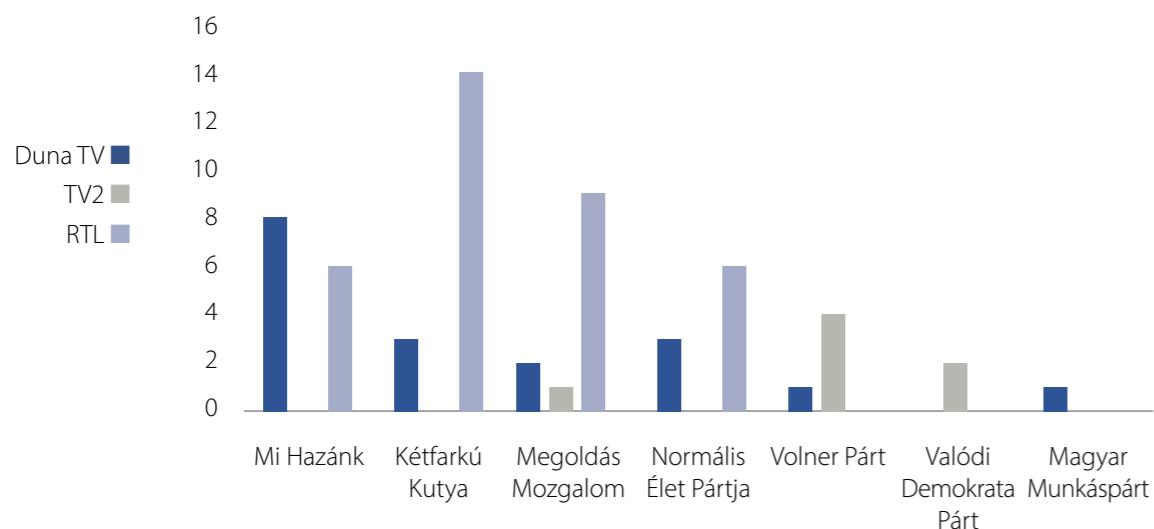
23. ábra Az élőbeszéd aránya a top5 politikusnál a szereplési időhöz viszonyítva

A kisebb pártok

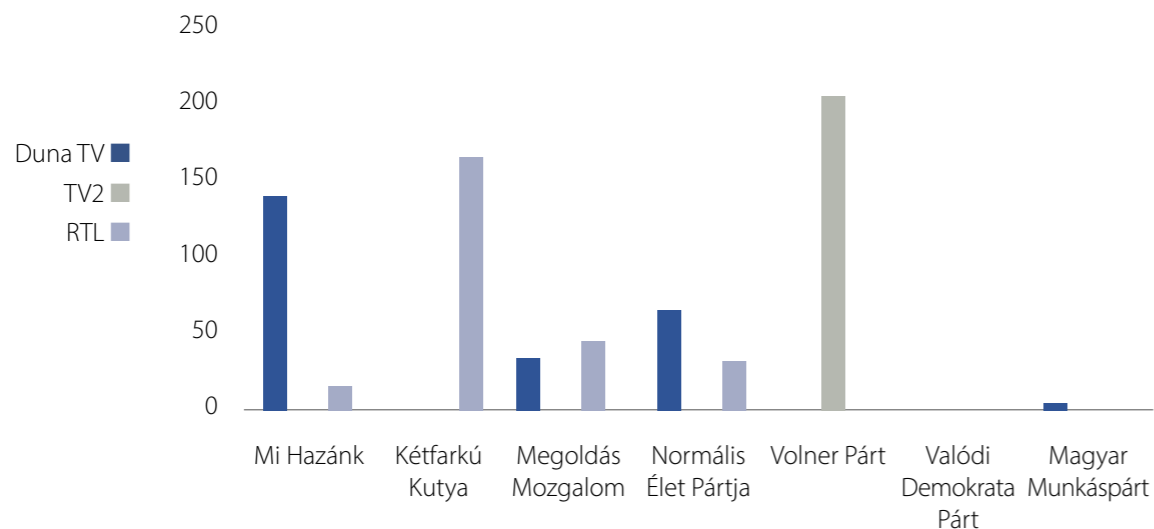
Korábban már bemutattuk, hogy a két nagy versengő politikai tömb mellett alig jutott hely a választáson induló kisebb pártok számára. Láthatóan az RTL (és lényegesen kisebb mértékben a Duna) biztosított némi megjelenést a kisebb pártok számára. A TV2 a ténylegesen szavazatot kapó kisebb pártok bemutatását elmulasztotta és a választáson nem induló Volner Párt, valamint az országos listát nem állító Valódi Demokrata Párt kapott lehetőséget a Megoldás Mozgalom egyszeri megszólalása mellett.

24. ábra A kisebb pártok szereplési gyakorisága az egyes csatornákon (db)

A saját hangon történő megszólalás lehetősége még inkább abszurd képet mutat.

25. ábra A kisebb pártok saját hangon történő megszólalási lehetőségei az egyes csatornákon (mp)

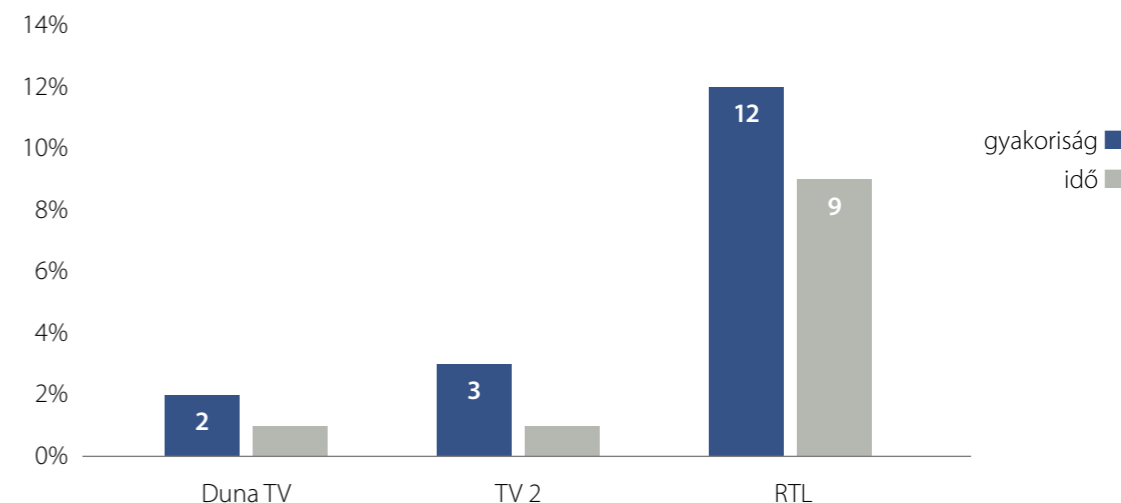
Egyéni jelöltek

Mekkora figyelmet szenteltek az egyéni jelölteknek?

Egyértelmű, hogy az országos televíziók kevés figyelmet szenteltek a 106 egyéni körzetben induló jelölteknek, szerepeltetni szinte kizárólag csak akkor szerepeltették őket, ha a kampány részeként szóba kerültek az egyéni jelöltek, illetve akkor, ha egy egyéni jelölt kapcsán lehetett megfogalmazni kritikát egy nagyobb politikai tömb irányába.

A híradókban szereplő politikusok megjelenéseinek mindössze 6 százaléka foglalkozott azzal, hogy a politikus egyéni választói körzetben (is) indul. A csatornák eltérően foglalkoztak az egyéni jelöltekkel. Noha egy országos csatornán nem könnyű szűkebb környezetre kiterjedő történéseket megjeleníteni, az RTL, szemben a kormányoldali televíziókkal viszonylag komoly időt fordított a parlamenti helyek többségét elfoglaló egyéni jelöltekre.

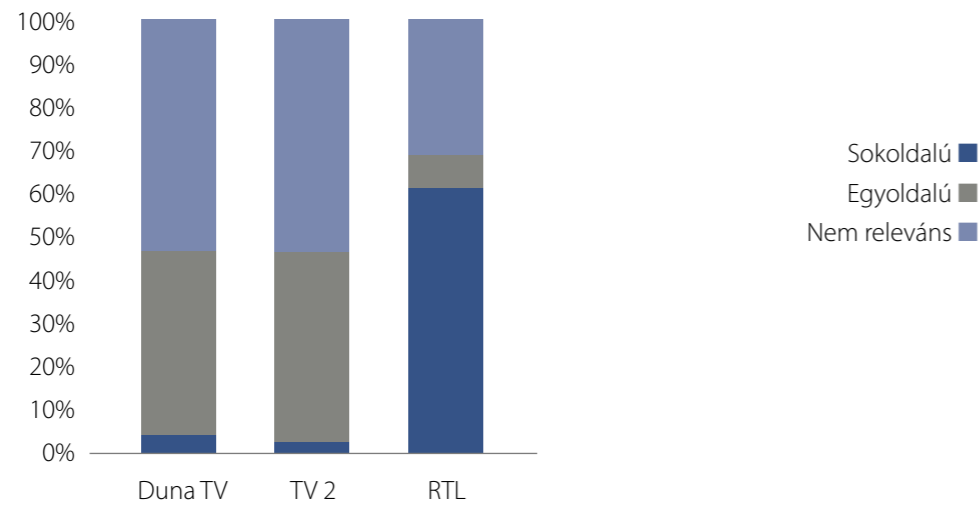
26. ábra Az egyéni jelöltek szereplési gyakorisága és szereplési ideje az összes politikusi szereplés arányában (%)

Szerkesztési gyakorlat

A kiegyensúlyozott tájékoztatás fontos fogalmi eleme a sokoldalúság. Az, hogy egy közérdeklődésre számot tartó vitatott kérdésben egy televízió egyoldalúan, vagy sokoldalúan tájékoztat egyértelműen jelzi az adott csatorna szakmai színvonalát és persze azt is, mit gondol az emberek tájékozódáshoz való jogának érvényesüléséről.

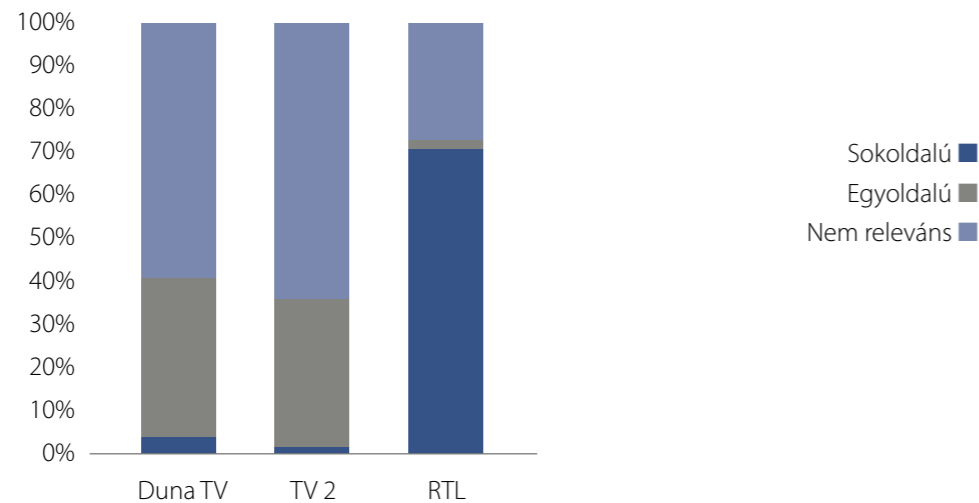
27. ábra A vizsgált hírek aránya aszerint, hogy a csatorna az eseményt egyoldalúan, vagy sokoldalúan mutatta be¹² (%)

Az ábra pontosan mutatja, hogy míg az RTL esetében kiemelt szerkesztési elv a sokoldalúság, addig sem a TV2, sem a Duna valójában nem ismeri (nem alkalmazza) ezt a szerkesztési elvet.

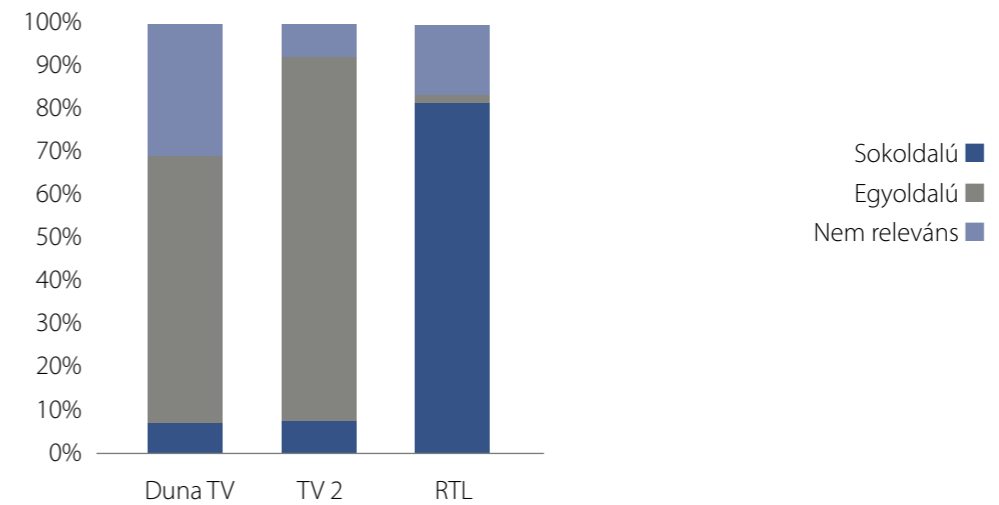
A kormányoldalt bemutató hírek esetében a TV2 és a Duna azt a szerkesztési elvet követte, hogy vagy a kormány sikeres tevékenységét bemutató történetekről számoltak be (pl. gyáravatás, adócsökkentés, stb.), vagy úgy jelenítik meg az adott eseményt, hogy annak kapcsán releváns eltérő vélemény nem merül fel, nem tud megjelenni. Az ellenzékkel foglalkozó események esetében viszont dominánsan egyoldalú a tájékoztatás.

28. ábra A kormányoldalról szóló hírek egyoldalú vagy sokoldalú bemutatása

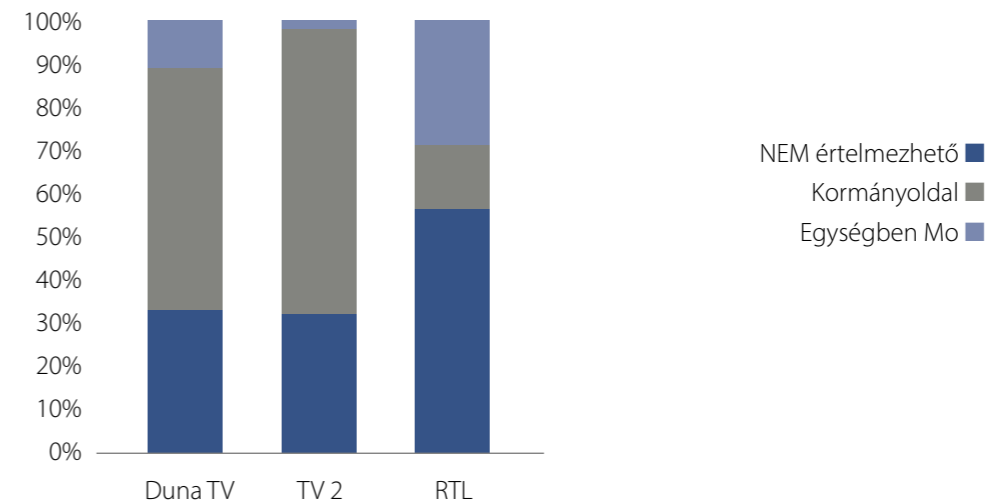
¹² Nem relevánsnak vettük azokat a híreket, ahol nem vitatott kérdéssről volt szó, a hírhez nem kapcsolódott releváns, ismert más tény, értelmezés, értékelés

29. ábra Az ellenzékéről szóló hírek egyoldalú vagy sokoldalú bemutatása

Fontos tartalmi, szerkesztési elv, hogy a híradók melyik politikai tömb fontosnak tartott történéseiről számolnak be inkább. Az, hogy az adott téma az egyik oldal vagy a másik oldal napirendjének fontos eleme, vagy olyan történet, amely ebből a szempontból nem köthető egyik oldalhoz sem jól mutatja az adott csatorna témaválasztását.

30. ábra A hírek gyakorisága aszerint, hogy melyik politikai erő napirendjéhez tartozik (%)

Források

A híradók összeségében eléggé esetlegesen, nehezen követhetően bálnak forrásaik megjelölésével. A kódolás során kizárólag azokat a forrásokat rögzítettük, amelyeket a hírből név szerint megneveztek, megjelöltek.

Az eredmények jól láthatóan utalnak arra, hogy a kormányzati hírbirodalom összehangolt működése meghatározó eleme a tájékoztatásnak¹³, a kormányoldalhoz közeli tévék 147 hivatkozást jeleztek, hozzájuk közeli médiumokból és mindössze hétszer jelent meg ellenzékiként kezelt médium. Az RTL jellemzően a kormány által ellenzékiként kezelt független médiumot jelölt forrásként, összesen 15 alkalommal.

1. tábla A legtöbbet idézett nyomtatott vagy online hírforrások (db)

	Duna Tv	TV2	RTL
Origo	48	8	1
Magyar Nemzet	27	13	1
Index	10	11	0
Mandiner	9	7	1
Telex	4	2	6
Metropol	5	3	0
bennfentes.hu	3	3	0
444	0	0	6
Direkt36	0	0	5
24.hu	1	0	4

A Duna és a TV2 az ellenzéki politikusok szerepeltetésének hiányát, összefüggéseiből kivágott, sokszor csak vágóképként használt illusztrációkkal oldotta meg. Ehhez az ATV műsorai nyújtottak segítséget, a Duna 25, a TV2 15 alkalommal használta az ATV műsorát, de kiragadott részek jól használhatóak voltak a Partizán adásaiból is (Duna-12, TV2-3). A vágóképként használt részek többnyire ugyanazok voltak sok ismétléssel.

A hírügynökség hírforrásként teljesen háttérbe szorult, a Duna 9, a kereskedelmi tévék pedig 2-3 alkalommal nevesítették forrásként az MTI-t.

Tartalom

A kutatás során a híradók tartalmi kérdéseivel szinte egyáltalán nem foglalkoztunk. A rögzített tartalmi elemek funkciója segéd jellegű volt, a kiegyensúlyozottság méréséhez.

A magyar politikusok tevékenységét, véleményét is bemutató Ukrajnával foglalkozó hírek valamennyi vizsgált televízió esetében a kódolt hírek egynegyedét tették ki (Duna 24%, TV2 26%, RTL 22%).

A TV2 híreinek kiemelt témája a karaktergyilkosság, az ellenzéki politikusok lejáratása, hiteltelenítése volt (14%). Ugyanez a Duna híradókban is jelentős téma volt (10%), az RTL híradókban ez a megjelenítés nem volt jellemző. A kormányzati szereplők kapcsán ilyen, központi témájában lejárató hír egyik televízióban sem jelent meg.

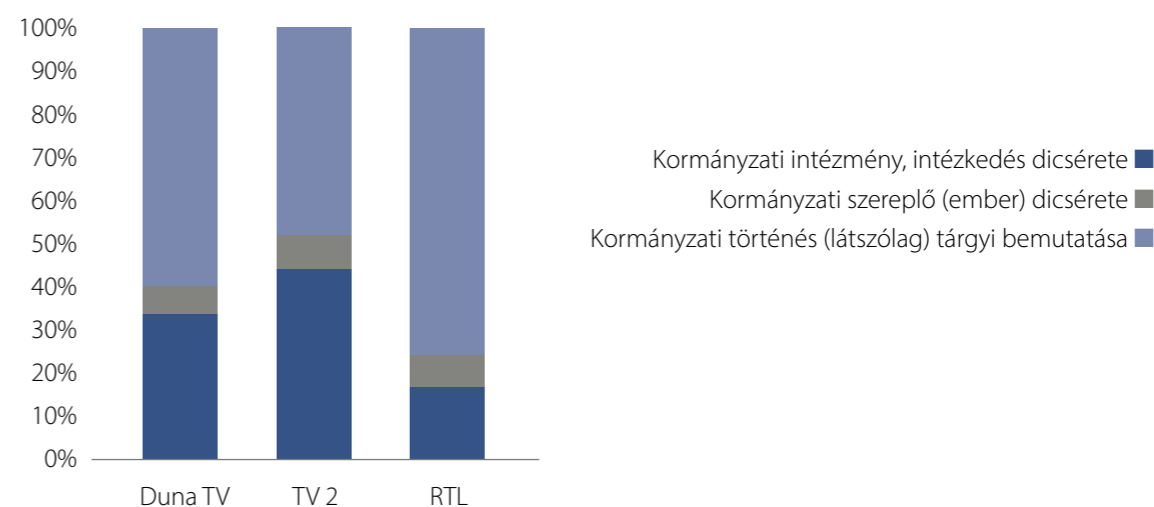
¹³ A hivatkozások azt a célt is szolgálhatták, hogy a televíziókra vonatkozó szigorúbb jogi elvárásokat (műsorvezetők politikai hírhez véleményt, értékelő magyarázatot...nem fűzhetnek) a források idézésével kerüljék meg.

A választással együtt futó népszavazás teljesen eltörpült a hírek kínálatában. A Duna híreinek 1%-a, a TV2 és az RTL esetében a hírek 2% foglalkozott központi témaként a gyermekvédelminek nevezett voksolással.

Ahogy fentebb bemutattuk, az ellenzék megjelenítése a Duna és a TV2 esetében erőteljesen negatív volt. Ha megnézzük, hogy mire vonatkozott ez a negatív kontextus, azt látjuk, hogy többségében inkább az ellenzéki politikusokkal (személyükkel) és nem az ellenzék programjával foglalkoztak. Ezzel szemben a kormányoldalon nagyobb hangsúlyt kaptak a történetek, intézkedések és lényegesen kisebb arányban fókuszáltak a személyekre.

A kormány tevékenységének bemutatása során mindhárom csatornát jellemezte hogy híreik egyrésze a történetek, események tárgyi bemutatására vállalkozott, míg az ellenzék esetében ez elsősorban az RTL-nél jelent meg, és csak kis mértékben a Dunán (a TV2 az ellenzék tárgyi bemutatását mellőzte).

31. ábra A kormányoldalt bemutató hírek alapvető tartalmi jellemzői (%)

32. ábra Az ellenzékét bemutató hírek alapvető tartalmi jellemzői

